

Бібліографічний опис:

[Від редакції] (2024) Ірина Ходак (20.04.1968 – 04.03.2024) [некролог]. *Народна творчість та етнологія*, 2 (402), 127–128.

[Editorial] (2024) Iryna Khodak (April 20, 1968 – March 4, 2024) [Obituary]. *Folk Art and Ethnology*, 2 (402), 127–128.

© Видавництво ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України, 2024. Опубліковано на умовах відкритого доступу за ліцензією CC BY-NC-ND (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>)

ІРИНА ХОДАК

(20.04.1968 – 04.03.2024)

На п'ятдесят шостому році життя до Небесних обрій відійшла Ірина Олександрівна Ходак – видатна дослідниця історії українського мистецтвознавства, образотворчого мистецтва, архітектури, народного мистецтва, музеєзнавиця, етнографиня, шевченкознавиця.

Народилася Ірина Олександрівна в с. Сутківці Немирівського району Вінницької області в родині лікарів – Олександра та Надії Ходаків. Кілька поколінь предків як по батьківській, так і по материнській лінії були уродженцями Поділля. У 1975 році родина переїхала до с. Вишневе, що в південній околиці Києва. У 1975–1985 роках Ірина навчалася в місцевій середній школі № 3, яку закінчила із золотою медаллю. Упродовж 1986–1993 років навчалася на факультеті теорії та історії мистецтва Київського державного художнього інституту (з 1992 р. – Українська академія мистецтв, нині – НАОМА). У 1993 році захистила дипломну роботу «Деякі питання становлення та розвитку сарматського портрета» (керівник – Л. Міляєва). Після закінчення вишу Ірина отримала червоний диплом.

У 1994 році її прийняли на роботу в Національний художній музей, де вона обіймала посади молодшого наукового співробітника, згодом – наукового співробітника відділу старо-

давнього мистецтва. Виконувала екскурсійно-лекційну, виставкову та наукову роботу. Була кураторкою виставок «К.-П. Мазер. Образи Києва XIX століття» (1999, НХМУ), «Від Різдва до Вознесіння» (1999–2000, Український дім) та ін. На запрошення Національного музею Швеції упорядковувала малюнки К.-П. Мазера в зібранні цієї установи (Стокгольм, 2000).

З 2002 року працювала в Музеї книги і друкарства України на посаді старшого наукового співробітника, згодом – на посаді провідного наукового співробітника відділу графіки та поліграфії. Напередодні пам'ятних дат (50 років з дня смерті та 130 років від дня народження В. Кричевського) Ірина Олександрівна ініціювала проведення виставки творів художника. Почалася пошукова робота в книгосховищах, архівах, музеях, приватних колекціях. Результатом цієї праці стала виставка «Майстер книжкового корабля» (2002–2003, МКДУ), яка започаткувала процес повернення в Україну творів художника, та наступна – «Повернення майстра» (2004, МКДУ). Кураторкою обох виставок була І. Ходак.

У 2005 році прийшла на посаду мистецтвознавця у відділ образотворчого мистецтва ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України та вступила на заочне відділення аспірантури Інституту. У 2008 році захистила кандидатську дисертацію «Наукова діяльність Данила Щербаківського в контексті історії українського мистецтвознавства першої третини XX століття». В ІМФЕ Ірина Олександрівна пропрацювала близько двадцяти років, обіймала посади молодшого наукового співробітника, а після захисту дисертації – наукового співробітника відділу образотворчого мистецтва (згодом – образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва). За час роботи в ІМФЕ підготувала понад 100 наукових публікацій. Написала розділ «Збирачі хатніх стінописів Уманщини, біографічні нариси» до книги, підготовленої спільно з О. Найденом, – «Квітка на комині. Настінні розписи Уманщини першої половини XX століття. Історія, семантика, образи» (Київ, 2013). Її передмовою відкривається видання «Василь Григорович Кричевський. Хрестоматія» : у 2 томах (Харків, 2016) та «Збірник наукових студій пам'яті докторки мистецтвознавства Валентини Рубан» (Київ, 2019). Вона є авторкою монографій: «Наталя Коцюбинська і Кабінет українського мистецтва Всеукраїнської академії наук» (Київ, 2017); «Людський заробіток. Данило Щербаківський: силвета українського мистецтвознавства» (Харків, 2020). Після смерті на столі – завершений рукопис «“Святим дивом сяють храми божі”. Храми України в малярстві і прозі Шевченка» (2014–2023).

Перед вічністю не мають значення посади, наукові ступені та почесні звання, а лише залишені праці, у яких відлуння прожитих років: виснажлива робота в архівах, невпинний науковий пошук і рій думок, які поволі виструнчуються в нетлінну історію українського мистецтва. Творчий спадок Ірини Ходак – це простір величезних обширів знань, бездоганної наукової методології; також – надзвичайна ретельність у підборі кожного слова – основи образності її текстів. Щира, сердечна повага до героїв своїх наукових досліджень – цілої генерації вітчизняних мистецтвознавців 1920–1930-х років, чії наукові праці та людські сподівання були розчавлені тоталітарним режимом, вплинула на світогляд Ірини Олександрівни, визначила її ставлення до сьогодення, у якому вона болісно сприймала прояви несправедливості або неправди.

Ірина Олександрівна Ходак своє подвижницьке життя принесла на вівтар науки та справедливості. Останні тринадцять років вона мужньо боролася зі страшною хворобою, але ні на мить не зупинялася у своїх наукових проєктах.

Вірна донька України, вона прожила достойне життя, примноживши славу вітчизняного мистецтвознавства. Жаль і скорбота переповають наші серця.

Висловлюємо щирі співчуття рідним і близьким.

Колектив ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України

Надійшло / Received 10.04.2024

Рекомендовано до друку / Recommended for publishing 11.06.2024